

KOLLÉGIUM

S Z A K M A I - M Ó D S Z E R T A N I , I N F O R M Á C I Ó S F O L Y Ó I R A T

Kiadja a Kollégiumi Szövetség

Alapította a Kollégiumokért Sajtóalapítvány

A TARTALOMBÓL:

- A minőségfejlesztésről
- Új dimenziók az intelligencia értelmezésében
- Választmányi ülés
- Egy tanulságos történet
- A környezetvédelmi nevelésről

X. évfolyam 2000. február

2

ROTH GYULA

**GYAKORLÓ SZAKKÖZÉPISKOLA ÉS KOLLÉGIUM,
SOPRON**

BEVEZETÉS A MINŐSÉGFEJLESZTÉSRŐL VALÓ GONDOLKODÁSBA

MIT GONDOLUNK A MINŐSÉGRŐL?

Mindenki szereti, ha a dolgok rendben mennek, ha jól érezheti magát a környezetében. Sokan hajlandóak is tenni ezért, míg mások csak kritikákat és elvárásokat fogalmaznak meg. Azonban akár egyik, akár másik magatartást választják, a minőség kérdésével foglalkoznak.

Mindenkinek megvan a saját, gyakran kellemetlen élménye az orvosi rendelőben vagy a postán történő felesleges várakozásról, vagy a feleslegesnek tartott munkáról. Nem kivétel ez alól az oktatás területe sem.

Egyetlen szülő sem örül annak, amikor gyermeke csütörtök délután szól, hogy "ma mondták az iskolában, hogy pénteken nem lesz tanítás". A szülő számára kezdődik a ráérő nagymamák, nagynénik lázas keresgélése, s persze ott kísért a "mi lesz, ha senki nem ér rá" nyomasztó érzése. Ilyenkor természetesen már nem lehet az ebédet sem lemondani, de van mód arra, hogy "csak ebédelni" menjen be a gyerek – igaz, esetleg a város másik végéből, a nagyszülőktől – vagy elvész a befizetett pénz. Az iskola természetesen többnyire elhárítja a felelőséget, mondván "mi is csak az utolsó pillanatban tudtuk meg" vagy "minden osztályfőnök kihirdette, a gyerek volt figyelmetlen". Csak ritkán merül fel, hogy a szülők tájékoztatását korábban, vagy más, a tanulók életkori sajátosságainak jobban megfelelő módon is el lehetett volna végezni.

Ha szenvedő félként, mint "vevő" szembesül valaki egy ilyen problémával, többnyire könnyen képes megfogalmazni – elégedetlenségén túl – javaslatát is a változtatásra.

S amikor felvetéseire nem kap érdemi választ, joggal érzi úgy, hogy nem foglalkoznak problémájával, hogy az nem fontos a szolgáltatást nyújtó szervezet számára. A tapasztalatok alapján ugyanakkor gyakran egészen másként ítéli meg ugyanezt, ha mint szolgáltató, mint "eladó" részese a helyzetnek. Hajlamos a problémát kisebbnek, a változtatás szükségességét kevésbé fontosnak megítélni.

Azok, akik ennek az aszimmetrikus helyzetnek a megváltoztatására vállalkoznak, minőségfejlesztési, minőségirányítási tevékenységet végeznek. A változtatás nehéz, mert nemcsak a minőség, hanem a biztonság iránti igény is meghatározója magatartásunknak, ezért szívesen ragaszkodunk a kialakult, megtanult, és így biztonságot nyújtó működési módhoz – még akkor is, ha azzal valójában magunk sem vagyunk elégedettek.

Könnyű egy problémát nem létezőnek tekinteni, vagy elodázni a megoldását. Ha azonban egy szervezet javítani szeretne szolgáltatása minőségén – legyen az a gyógyítás, a levelek kézbesítése, az oktatás vagy bármi más tevékenység –, akkor ezeket a felvetéseket, javaslatokat komolyan kell vennie, vagyis működését partnerei igényeinek megfelelően kell alakítania. Ha erre nem képes, vagy nem hajlandó, akkor már rövid távon is számolnia kell azzal, hogy partnerei máshol keresik majd igényeik kielégítését.

Az oktatás olyan szolgáltatás, amelyet mindenki igénybe vesz, sőt, életének egy szakaszában ez nem csupán lehetőség, hanem jogszabály által előírt kötelezettség is. Ezért egyetlen közoktatási intézmény sem

kerülheti meg a minőség kérdését. Az óvodák, iskolák, kollégiumok helyzete azért is különleges, mert az elmúlt évtizedben a kedvezőtlen demográfiai változások, az intézményfenntartás többszereplőssé válása, valamint a szabad intézményválasztás lehetősége együttesen olyan versenyhelyzetet teremtett, amelyet a közoktatási intézmények nem hagyhatnak figyelmen kívül működésük alakításakor.

Mit jelent a "minőség"? Hogyan határozható meg? A minőségügyi szakirodalomban a fogalomnak sok definíciója ismert, amelyek azonban számos közös elemet tartalmaznak. Valamennyi meghatározás hangsúlyozza, hogy a szolgáltatónak a minőséget:

- a partnerek táján értelmezett igényei alapján,
- önállóan, az adott szervezet saját működésére vonatkoztatva,
- a szolgáltatás szervezésére és a szolgáltatást végzők elkötelezettségére értelmezve,
- valamint a folyamatos újraértelmezés és javítás követelményét szem előtt tartva kell megfogalmaznia.

A minőség másik dimenziója, amikor már nemcsak a nyújtott szolgáltatás minőségét vizsgáljuk, hanem azt is, hogy az adott szervezetnek mit kell tennie azért, hogy szolgáltatása valóban találkozzék partnereinek igényeivel. Ekkor az intézmény működésének belső rendjére koncentrálni, végiggondolva minőségirányítási rendszerének alapkérdéseit.

- OM -

K o l l é g i u m AZ OKTATÁSI MINISZTERIUM TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT

Kiadja: a Kollégiumi Szakmai és Érdekvédelmi Szövetség, a „Kollégiumokért” Sajtóalapítvány megbízásából
Felelős kiadó: Horváth István **Főszerkesztő:** Benda János **Alapító főszerkesztő:** dr. Benedek István
Rovatszerkesztők: Fuchsné Hattinger Zsuzsanna, Gulyás Béla, Takács Ernő, Dr. Csépe György, Pethes Zoltán,
Szerkesztőség címe: Körösy László Középiskolai Kollégium 2500 Esztergom, Szent István tér 6. Tel./fax: 33/412-813
Terjesztés: Pethes Zoltán, Tel.: 30/376 - 042; **Előfizethető a kiadó címén:** 1417 BUDAPEST, Pf.:11. Tel./fax: (1) 352-9601
E-mail: kollegiumiszovetseg@mail.mata.v.hu **Honlap:** www.kollegiumiszovetseg.mata.v.hu **Példányszám:** 1500 **Ára:** 112 Ft

„Fényes Szellők“

MAGYAR KOLLÉGIUMI TÁRSASÁG 2000. ÉVI PROGRAMJA

Összejövetelünket továbbra is a XI. ker. Zsombolyai u. 3. sz. alatti székházunkban tartjuk. Összejövetelünk rendje változatlan, általában a hónap első csütörtökén 16 órakor szövetségi napot tartunk a legszélesebb érdeklődésre számító témakörökben. A második csütörtökön a Németh László Klub irodalmi, művészeti témaköri összejövetelét 16 órai kezdettel, a harmadik héten 15 órai kezdettel a Györffy István Klub összejövetelét tartjuk, a negyedik csütörtökön 15 órai kezdettel az Ügyvivő Testület ülésezik.

AZ ÉVES PROGRAM

Január 6-án "Történelmi egyházaink, a kisebbségek és a szekták" címmel Donáth László ev. lelkész, országgyűlési képviselő lesz előadónk. Hozzászólásra kértük Lipp László r. kat. plébánost, Merétey Sándor ref. lelkészt, a Református Zsinat osztályvezetőjét és Rédey Pál ev. lelkészt.

Január 13-án a Németh László Klub összejövetelén a Népi Írók Baráti Társasága nevű társadalmi szervezet célkitűzéseit, terveit ismerteti Dr. Dobszay Károly, a Társaság ügyvezető elnöke. Hozzászólásra kértük Karády Jánost, a budapesti régió elnökét, Dr. Medvigy Endrét, az Irodalmi Társaságok Szövetségének elnökét, Molnár M. Eszter irodalomtörténészt, a Kovács Imre Társaság titkárát és Kristó Nagy István tagtársat, a Társadalmi Érdekegyeztető Tanács társelnökét.

Január 20-án a Györffy István Klub összejövetele 15 órakor kezdődik.

Január 27-én választmányi ülés, a 2000. évi közgyűlés előkészítése.

Február 3-án az egykori Bolyai Kollégium megalakulásának 60. évfordulójára, valamint utódjának, a

Györffy István Kollégiumnak 1945. évi újraindulására emlékezünk.

Előadó Gombos Imre irodalomtörténész, a Bolyai Kollégium alapító tagja. Emlékezésre kértük még Gyulai Károlyt és Bandi Dezsőt. Az ülés házigazdája Dr. Pál József választmányi tagunk, az alapítók egyike.

Február 10-én az 1999. december 28-án elhunyt Dékány Kálmán íróra, társaságunk éveken át volt titkárára emlékezünk. Munkásságáról Kristó Nagy István irodalomtörténész szól. Hozzászólásra kérjük Obersovszky Gyula költőt és Szakonyi Károly író.

Február 17-én a Györffy István Klub baráti beszélgetése.

Február 24-én délután 15 órakor évi közgyűlésünk lesz.

Március 2-án halálának 10. évfordulóján Dr. Kardos Lászlóra, a NÉKOSZ főtítkárára, a Györffy István Kollégium igazgatójára, a kiváló néprajztudóra emlékezünk.

Beszédet mond Dr. Somodi István és Dr. Köte Sándor volt Györffy kollégistákat és Dr. Szarka József egykori Misztótfalusi Kis Miklós Kollégium igazgatóját. Az ülést Dr. Pataki Ferenc akadémikus vezeti.

Március 9-én Gombos Gyula író közelmúltban megjelent Eszmélet című könyvét ismerteti, és a szerzővel beszélget Dr. Petővári Ágnes irodalomtörténész. Felkért hozzászóló Fitos Vilmos közíró és Dr. Dobszay Károly, a Népi Írók Baráti Társaságának elnöke.

Március 16-án délután a Györffy István Kollégium összejövetele.

Március 23-án választmányi ülést tartunk, a közgyűlés határozatainak végrehajtásából eredő feladatokat tárgyaljuk.

Március 25-én Zsámbékra me-

gyünk, meglátogatjuk a Római Katolikus Tanítóképző Főiskolát. Megnézzük a lámpamúzeumot és a műemlék templomromot. Ezek után a községhez tartozó Tökön megnézzük a néprajzi nevezetességű pincéket.

Április 6-ai programunk előkészítése még napirenden van. "Hogyan élnek kollégiumaink?" Előadóul Környei László h. államtitkárt kértük fel. Hozzászólásra kértük Horváth István, Dr. Simon István és Basky András kollégiumi igazgatókat. Házigazda Ringhofer Ervin tag, kollégiumi igazgató.

Április 13-án a Magyar nyelvű irodalmi élet a Kárpátalján című előadásra Dr. Gortvay Erzsébet Berzsenyi-díjas irodalomtörténészt, az Ungvári Egyetem ny.docensét kértük fel. Meghívtuk Mesterné Füzesi Magda költőt, a beregszászi magyar nyelvű újság főszerkesztőjét, Vári Fábrián László költőt (Kárpátalja-Mezővári) és Dalmay Árpád költő, újságíró. Versmondással közreműködik Földesdy Gabriella.

Április 30-án Erdei Ferenc és a magyarországi parasztmozgalmak című előadása, melyre Dr. Sipos József történészt, alelnökünket kértük fel. Hozzászólók: Dr. Romány Pál ny. egyetemi tanár, Dr. Salamon Konrád történész és Dr. Varga Gyula agrár-közgazdász, az Erdei Ferenc Társaság elnöke. Házigazda Dr. Pál József, választmányunk tagja.

Május 4-én terveink szerint "Hogyan él ma hazánkban a falusi ifjúság" című előadás megtartására a téma kutatóját, Gázsó Ferenc egyetemi tanárt kérjük fel.

Május 11-én az elmúlt évben elhunyt Dr. Czine Mihály egyetemi tanárra emlékezünk. Petővári Gyula olvassa fel írását Czine Mihályról.

Emlékeznek még: Pálffy G. István újságíró, Görömbei András egyetemi tanár.

Május 18-án a Györffy István Klub programja.

Június 1-jén a "Határok nélkül? - Magyarok a határainkon túl" című napirendet tervezzük.

Június 8-án Tasi József irodalomtörténész "Interjú Kardos Lászlóval" című könyvét ismerteti Csontos Magda szerkesztő.

Augusztus 26-án a tavaszi-nyári idény zárásaként és az őszi idény nyitányaként megtartjuk a "népfik találkozóját" Tahitótfaluban, a Réthei portán, egész napos kerti bográcsos összejövetelen.

TERVEZETT ORSZÁGJÁRÁSAINK

Április 28-30. között Komáromba, illetve Szlovákiába megyünk. Komáromig vonattal utazunk, ahol megszállunk és étkezünk a helyi kollégiumban. Reggel gyalog megyünk át Révkomáromba. Városnézés után

Dunaszerdahelyre megyünk, délután még csallóközi látnivalókat tekintünk meg, majd visszatérünk Komáromba. A harmadik napon ismét átme gyünk Révkomáromba, ahonnan a Vág folyó völgyében lévő településeket megtekintve Pöstyénig szeretnénk eljutni és Komáromon keresztül vonattal hazautazunk.

Május 26-28-án autóbuzos túrra megyünk. Az első napon útvonalunk: Gyöngyös - Mátraháza - Recsk - Parád - Sirok - Eger. Egerben a kollégiumban szállás és étkezés. A második napon Egerből indulva Bélapátfalva - Szilvásvárad - Dédestapolcsány - Kazincbarcika - Miskolc. Ismét kollégiumban lesz szállóhelyünk és ott is étkezünk. A harmadik napi programunk: fürdés Miskolc-tapolcán a barlangfürdőben, vagy környezetismereti séta, múzeumlátogatás.

Az országjárásokra és szomszédolásokra kérjük az érdeklődők jelentkezését, akiknek a költségekről és a részletes programról időben adunk tájékoztatást.

Az összejöveteleken lehetőség van

tagdíjrendezésre, könyvvásárlásra, tagsági igazolványok átvételére. Hozzuk magunkkal családtagjainkat, barátainkat is! Mindenkit szeretettel várunk!

Az Ügyvivő Testület

Az őszi program még nincs részletesen kidolgozva, de a főbb témák már körvonalazódtak.

- Határok nélkül, magyarok a nagyvilágban, nemzetiségek Magyarországon.

- A magyarországi régiók és kapcsolódásunk az európai régióhoz.

- A magyarországi kollégiumok évszázadai.

- A sajtószabadságról, szabad-e a magyar sajtó.

- Mi vagyunk-e a bokréta Közép-Európa kalapján?

- A magyar diákok szabadságfrontja és a KISKA tevékenysége.

- Tudományos ülés Erdei Ferenc születésének 90. évfordulója alkalmából. Társrendezők: Agrárgazdasági Kutató Intézet, Erdei Ferenc Társaság

Kedves Kollégák!

Értesítem Önöket, hogy a **Hannah Arendt Egyesület 2000. március 31. és április 2. között** kezdő, és haladó továbbképző tréninget tart Pilisborosjenőn,

Szemtől szemben a történelemmel és önmagunkkal. A Holocaust és az emberi természet címmel.

A továbbképzés célja olyan tananyag bemutatása, amely a rasszizmus, az előítéletesség és a csoportközi erőszak elutasítására, az emberi jogok tiszteletben tartására, az állampolgári felelősség tudatos vállalására és a multikulturális gondolkodásmód kialakítására ösztönzi a diákokat.

A tanárképző szemináriumon a résztvevők megismerkednek a tananyag interdiszciplináris megközelítésével és tanítási módszerével. A történelem mellett tanulmányozzák a filozófiai, pszichológiai, szociológiai és etikai nézőpontokat is és elsajátítják a kooperatív tanítás, valamint a demokratikus osztálylétkör kialakításának módszerét. A továbbképzésen való részvételt elsősorban történelem, társadalomismeret, magyar és filozófia szakos kollégáknak, osztályfőnököknek és kollégiumi nevelőtanároknak ajánljuk.

A képzés helye:

Pedagógus-továbbképzési Módszertani és Információs Központ 2097 Pilisborosjenő, Fő út 1.

A képzés díja: 15000 Ft (képzés, szálás, étkezés, kézikönyv, tanári kézikönyv)

Térítésmentes: Amennyiben a továbbképzésre nem áll rendelkezésre pénz az intézményben, korlátozott számban lehetőség van arra, hogy egyesületünk állja a részvétel teljes költségét. Ha igénybe szeretnék venni ezt a lehetőséget, a részvételi szándék mellé egy pályázatot is mellékeljenek.

A képzés befejezésekor a résztvevők *tanúsítványt* kapnak, amely **30 kredit pontot** ad.

Jelentkezés: Február elején elküldjük az intézményekbe a jelentkezési lapokat, melyeket Beró László alelnöknek kérjük visszaküldeni a következő címre február 25-ig:

Beró László, Hannah Arendt Egyesület
2900 Komárom, Táncsics M. u. 32.

T/fax: (34) 348-356

E-mail: lbear@mail.matav.hu

Komárom, 2000. január 18.

Üdvözlettel: *Beró László alelnök*

ÚJ DIMENZIÓK AZ INTELLIGENCIA ÉRTELMEZÉSÉBEN

Az emberi intelligencia - az intellektuális képességek összessége - mérésének, vizsgálatának kérdése közel száz éve vetődött fel Alfred Binet, a neves francia pszichológus és munkatársa, Théophile Simon részéről. Ők a Francia Kormánytól kaptak 1904-ben megbízást, hogy az iskolaköteles gyermekek értelmi fejlődésének, felfogásának, gondolkodásának, cselekvésének törvényszerűségeit tárják fel. 1905-ben publikálták harminc olyan feladattal, illetve tesztből (próbából) álló sorozatukat, melyek az ítélőképességet, a megértést és a következtetést szándékoztak próbára tenni.

Az intelligencia kutatói tézisként lefektették: "Úgy tűnik, hogy az intelligenciában van egy alapvető tényező, amelynek megléte, illetve hiánya oly döntő a mindennapi életben. Ez az itéletek, a józan ész képessége, a gyakorlati érzék, a kezdeményezőkézség és a körülményekhez való alkalmazkodás képessége. A döntés, a jó felfogás és a jó okfejtés az intelligencia lényege." A nálunk másik legismertebb intelligenciateszt alkotója Wechsler 1958-ban így határozza meg e kulcsfogalmat: "Az intelligencia az egyén összegezett globális képessége arra, hogy célszerűen cselekedjék, racionálisan gondolkodjon, és hogy környezetében hatékonyan működjön." Hogy most aztán mely mentális képességek alkotják ezt a bizonyos globális képességet, e téren a pszichológusok között heves viták bontakoztak ki. Mindjárt a XX. század első évtizedeiben Charles Spearman, majd Luis Thurstone állt elő a faktoranalízis módszerét alkalmazva egymással is ellentétes állításaival. Spearman feltevése az volt, hogy különböző mértékben ugyan, de mindenki rendelkezik egy, ún. "g" faktorttal, mely egy általános jellemző.

Nézete szerint egy személyről aszerint mondhatjuk, hogy okos vagy buta-e, hogy milyen mértékű g-vel jellemezhető. S ez a faktor fő meghatározója az intelligenciatesztben mutatott eredményeknek. Mondja továbbá, hogy létezik egy "s" faktor is, mely speciális és különféle képességekre vagy feladattípusokra vonatkozik. Például a logikai, matematikai és térbeli viszonyokban való eligazodás más-más "s" faktor. Summázva: Szerinte egy személy intelligenciája a "g" faktor valamint az "s" faktorok összessége. Thurstone elvetette Spearman nézeteit, állítva, hogy az intelligencia számos elsődleges képességre osztható fel. Jól megtervezett vizsgálatai nyomán 7 faktort talált, amelyeket az intelligenciatesztetek által mért elsődleges mentális képességeknek nevezett.

Ezek: a verbális megértés; a beszédfolyékonyság; számolás; téri képességek; emlékezet; észlelési sebesség; következtetés; Thurstone aztán az e képességek mérésére összeállította az Elsődleges Mentális Képességek Tesztjét, melynek módosított változatát a mai napig is elterjedten alkalmazzák. Előrejelző ereje azonban nem nagyobb, mint az általános intelligenciatesztké. Nem valósult meg teljesen az-az elképzelése sem, hogy feltárja az intelligencia alapelemeit.

Az intelligencia értelmezésének és vizsgálatának közvetett kritikájaként kialakult egy másik elméletrendszer és tesztrendszer, a kreativitás elmélete és a kreativitást vizsgáló eljárások rendszere. Ez Guilford amerikai pszichológus nevéhez fűződik.

Az intelligencia Guilford szerint összetett struktúrájú, tehát nem kezelhető homogén mennyiségként. Különböző típusú intellektuális képességek együtthatásából alakulnak ki az értelmi teljesítmények. Ezt mondja: „Figyelembe véve, hogy az intellektusnak már mintegy ötven faktora ismeretes, azt mondhatjuk, ötvenféle módja van annak, hogy okosak legyünk. De sajnos, tehetjük fel tréfásan, a butaságra lényegesen többféle mód van.” Az intellektuális képességek tipizálásának egyik szempontja nála az a kódrendszer, amellyel a gondolkodás dolgozik. Ebből a szempontból négy sajátos nyelvet – képszerű; szimbolikus; szemantikus és viselkedési tartalommal – különböztet meg. Ezeket "tartalmi" dimenzióknak nevezi. Másik dimenzió mentén történő osztályozása a gondolkodási termékek jellegén, az ún. konstruktumokon alapul. Ezek: elemek; osztályok; viszonyok; rendszerek; átalakítások; következtetések; - végül is az eredmények dimenziója. Végül a művelési dimenzió mentén a következőképp csoportosítja a képességeket: értékelés; konvergens gondolkodás; divergens gondolkodás; emlékezet; megismerés. A szó szorosabb értelmében a kreativitás kutatásra a Guilford által felvetett "divergens gondolkodás"-faktor tette a legnagyobb hatást. Míg a korábbi intelligenciavizsgálatok jórészt a konvergens gondolkodás dimenzióban maradtak. Ezeknek az intelligenciavizsgálatoknak, illetve az ezek által alkalmazott intelligenciateszteteknek az eredményei elég erősen korrelálnak az iskolai előmenetellel.

KÉPZÉSI SZINT

JELLEMZŐ KORRELÁCIÓK

Általános iskola	0,60-0,70
Középfiskola	0,50-0,60
Főiskola, egyetem első évei	0,40-0,50
Egyetem (posztgraduális képzés)	0,30-0,40

Láthatjuk, minél válogatottabb és így homogénebb egy vizsgálati kategória, annál alacsonyabb a korreláció. Az Amerikai Hadsereg tisztképzésének intelligenciavizsgálati eredményei viszont a következő összefüggést mutatták: Ha az egyértelmű sikert, kariert az intelligenciateszt magas eredménye nem is prognosztizálhatta, a tekintélyes számban elvégzett vizsgálatok kimutatták, hogy amilyen mértékben növekszik a tesztekben mutatkozó teljesítmény, olyan mértékben csökken a kudarc valószínűsége, a különböző elméleti és többségében gyakorlati vizsgákon, minősítéseken.

Az intelligenciatesztetek sikert, kariert előrevetítő jelentősége körül a karriercentrikus szemlélet hatására az utóbbi 1-2 évtizedben újabb heves viták robbantak ki, melyek végül 1995-ben elvezettek az érzelmi intelligencia fogalmának bevezetéséhez. Amely még inkább fejleszthető jól tervezett készségfejlesztő tréningekkel, modellkövetéses tanulással, mint a más úton ugyancsak fejleszthető intelligencia és kreativitás – ha ez utóbbiak csak szerényebb mértékben is. Ezekre kifejezetten jó színtér a kollégium. Az utóbbi másfél évtized intelligenciakutatásairól s az érzelmi intelligenciához vezető út fejleményeiről cikkünk folytatásában írunk

Gajdár István tanár

Választmányi ülés a Kollégiumi Szövetségben

Kollégium Nevelőtestülete

Tisztelt Kollégák!

**Az Ügyvivő Testület - az Alapszabálynak megfelelően - összehívja a Választmányt 2000. március 10-én (pénteken) 10.00 órára.
(Az ülés helye: Budapest, Városligeti fasor 10.)**

A tervezett napirend:

1. Beszámoló a Választmány legutóbbi ülése óta végzett munkáról, a Szövetség helyzetéről

külön is:

- a Szövetség gazdálkodásáról (az 1999. évi beszámoló, ill. az 2000. évi terv)
 - a területi szervezetek tevékenységéről
 - a Kollégiumi Diákszövetséggel való együttműködésről
2. A Számvizsgáló Bizottság jelentése
3. A következő időszak feladatainak meghatározása
4. A Számvizsgáló Bizottság megválasztása
5. A "Kardos László emlékérem" átadása
6. Egyebek

A választmányi ülésig a következő ütemezést javasoljuk:

- márc. 1-ig a kollégiumok vitassák meg a napirendi pontokat, és válasszák meg a területi választmány ülésére

küldött képviselőjüket;

- márc. 8-ig a megyék és a főváros tartsák meg a területi gyűléseket, s delegáljanak tagokat az országos választmányba (területi szervezetenként 3 fő);
- válasszák meg, hogy közülük ki képviseli a területet a jelölőbizottságban;
- a tagozatok hasonló módon járjanak el (delegálás a Választmányba: 1 fő).

Kérjük az előző Választmány tagjait, az intézményvezetőket, hogy közreműködésükkel segítsék a Szövetség területi, tagozati elnökeit a fenti rendezvények megszervezésében (helyszín, időpont, értesítés, stb.)

Támogatásukat, munkájukat előre is köszönjük!

Mellékeljük az áttekintést az ügyvivők eddigi munkájáról, a Szövetség helyzetéről, s néhány gondolatot az aktuális kérdésekről.

Kérjük a területi szervezetek és a tagozatok elnökeit, hogy a megyei, fővárosi ill. tagozati gyűlések helyéről és időpontjáról tájékoztassák az ügyvivőket!

Sikerese tanácskozást kívánunk!

Az Ügyvivő Testület nevében:

Horváth István elnök sk.

AZ 1999. MÁRCIUS 5-ÉN TARTOTT VÁLASZTMÁNYI ÜLÉS ÓTA VÉGZETT MUNKA ÁTTEKINTÉSE

1. Az elmúlt időszak legjelentősebb eseményei:

- kiemelkedő jelentőségű eseménye volt az évnek a köztársasági elnök úr által a kollégiumok helyzetének rendezése céljából összehívott tanácskozás harmadik fordulójára (ápr. 7.), melyen az új oktatási miniszter - előzetesen konzultálva Szövetségünkkel - feladattervet terjesztett elő a tárca kollégiumfejlesztési koncepcióját illetően; a teljes szakmai és politikai konszenzussal támogatott dokumentumban megfogalmazott célok megvalósítása megkezdődött, a kijelölt úton fontos gyakorlati lépések történtek:
- a közoktatási törvényben kibővült, helyére került a kollégium "definíciója";
- bekerült a törvénybe a Kollégiumi Nevelés Országos Alapprogramja kiadásáról szóló felhatalmazás, 'egyenrangúsítva' ezzel a kollégiumi pedagógiai tevékenységet;
- parlamenti döntés született a 'Nemzeti Kollégiumi Közalapítvány' létrehozásáról;
- rangos kitüntetést alapított az oktatási miniszter a kollégiumi pedagógusok szá-

mára; ez a szakma presztízsének emelése szempontjából lélektani jelentőségű is;

- a kollégiumi normatíva reálértéke is növekedett, a finanszírozásban nőtt az állami szerepvállalás mértéke (85-92 %), közelíti a kitűzött 100 %-ot.
- a közoktatási törvény módosításához - több fordulóban is - általános vélemény és konkrét javaslatokat készítettünk, melyek jelentős mértékben beépültek a törvénybe;
- az Alapprogramjának szakmai vitájában szervezési segítséget nyújtottunk, ill. átfogó és részletes módosító 'javaslat-csomagot' dolgoztunk ki a minisztérium számára;
- a Nemzeti Kollégiumi Közalapítvány működését, céljait és feladatait, a felhasználandó eszközöket érintő szakmai javaslatot készítettünk az alapító okirat tervezetéhez;
- részt vállaltunk a kollégiumi tárgyú kitüntetésekkel kapcsolatos felterjesztések elbírálását, a miniszteri döntést előkészítő szakmai kuratórium munkájában;
- az Országos Közoktatási Intézet felkérésére a kollégiumok helyzetéről -

adatbázisunkra alapozott - tanulmányt készítettük a "Jelentés a közoktatásról - 2000" c. kiadványhoz;

- a költségvetési törvény vitájához ebben az évben is felmérést készítettünk a kollégiumok gazdálkodásáról, s azt a döntéshozók rendelkezésére bocsátottuk;
- előkészítő tanácskozást szerveztünk a kollégiumi minőségbiztosítás elvi kérdéseiről, és az elkészült anyagokból a kollégiumi újságban közzeltünk tanulmányokat;
- a népi kollégiumokra is emlékezve megalapítottuk a 'Kardos László emlékérem' kitüntetést; a vándorkiállítás is folytatta útját (Szombathely, Veszprém, Komárom);
- Szövetségünk részt vett a "Prevenció - '99" konferencia munkájában, s - egyetlen civil szervezetenként - a megalakuló regionális szervezetekben is képviselteti magát;
- támogattuk a Kollégiumi Diákszövetség tevékenységét, mindenekelőtt a vezetőképzést, és a VI. Országos Kollégiumi Diáktalálkozó és Országos Gyűlés megszervezését;

- 'gyorsfelmérésen' alapuló szakmai háttéranyagot állítottunk össze a kormány által - a kollégiumok létesítése és fejlesztése tárgyában - benyújtott PHARE-pályázathoz;

- komoly pályázati forrásokat sikerült megnyerni a kollégiumi szakmai fejlesztés támogatására; részt veszünk a programok lebonyolításában, s felkérés alapján a pályázatok elbírálásában is (Közoktatási Modernizációs Közalapítvány - 3 pályázat, Soros Alapítvány - 3 pályázat, Szakképzési Alap - 2 pályázat).

2. Az alábbi 'statisztika' a napi, konkrét teendők sűrűségét jelzi:

(A zárójelben lévő számok a tárgyalási, tanácskozási alkalmak számát jelentik.)

- a kormányzattal való konzultációk, egyeztetések sorában továbbra is az Oktatási Minisztérium és intézményei szerepelnek döntő súllyal (21 + 9);

- a parlament Oktatási Bizottságával hatékony az együttműködés (11), változatlanul kiegyensúlyozott a pártok oktatáspolitikusaival való kapcsolat (12);

- a Gyermekek és Ifjúsági Alapprogrammal való kontaktust gyakorlatilag csak a vitás ügyünk rendezése tartja életben... (5);

- az oktatás-nevelés területén működő szakszervezetekkel való - javuló - együttműködés gyakorlatilag a Pedagógusok Szakszervezetét érinti (19);

- továbbra is folytattuk erőfeszítéseinket - másokkal együtt - a szakmai szervezetek közös fellépését elősegítő 'konföderáció' létrehozása érdekében (11); jó színvonalú az együttműködés a kollégium területén érdekelt szervezetekkel (14);

- az önkormányzati szövetségekkel ritkábban (a köztársasági elnöki tanácskozás kapcsán) egyeztetünk (3), sajnos több lett viszont az 'alkalmi' kapcsolatfelvétel a 'problémás' önkormányzatokkal (13);

- az ügyvivő testület a napi munka által megkövetelt feladatoknak megfelelően - igen sűrűn, de az előző évi "csúcsnál" kettővel kevesebbszer - ülésezett (44);

- a megyei elnökök számára egy tanácskozást szerveztünk; (okt. 22.), az Alapszabály módosításának sürgőssége miatt rendkívüli választmányi ülést tartottunk (dec. 10.);

- a fentiekén túl az ügyvivők az ország különböző pontjain kollégiumi (8), önkormányzati (3) fórumokon, területi szakmai rendezvényeken (6), egyéb tárgyalásokon (9) képviselték a Szövetséget.

3. A szervezet működésének kérdéseiről:
- az előző évhez képest kisebb mértékű pályázati támogatás nem csökkentette

jelentősen a Szövetség szakmai tevékenységének mozgásterét, viszont enyhült a 'saját rész' követelménye miatti 'nyomás'; ugyanakkor a veszélyesen növekvő működési költségek (kommunikáció, utazás, stb), és jelentős 'kintlévőségek' (GYIA-tartozás) nem teszik nyugalmassá a gazdasági ügyvivői posztot...; nem lebecsülendő eredmény, hogy a Szövetség fenntartotta működőképességét;

- minden elismerés és köszönet megilleti területi vezetőinket; közreműködésükkel sokszor 'lehetetlennek' tűnő feladatokat ("gyorsfelmérések", reagálások) sikerült megoldani, s ez számos esetben növelte jelentősen a Szövetség presztízsét partnerei szemében;

- továbbra is a hagyományos információcsatornákat használjuk (Hír-levél, fax, telefon, stb.), az elmúlt évben sem sikerült pályázati támogatást szerezni a megyei szakmai-információs központok kialakításának megkezdéséhez;

- sajnos, ebben az évben sem volt elég energia a Szövetség szakmai és történeti anyagainak rendezésére, az archiválási rendszer kialakítására;

Összegezve: Szövetségünk tevékenysége hozzájárult ahhoz, hogy a fenntartási rendszer ellenére általában nem romlott - sőt bizonyos területeken javult - a kollégiumok helyzete, s reális esély van arra, hogy partnereinkkel együttműködve sikerül az intézményrendszer - társadalmi küldetésének betöltése érdekében - fejlődési pályára állítani.

AZ ELŐTTÜNK ÁLLÓ

- RENDEZVÉNYEKHEZ KAPCSOLÓDÓ - FELADATOKRÓL

1. Kollégiumi konferencia szervezése a minőségbiztosításról

Szakmai (előkészítő) tanácskozás az alapelvek tisztázására

Tervezett résztvevők: 150 fő kollégiumi pedagógus, szakértő

Produktum: a minőségbiztosítás kollégiumi alapelvei - kiadvány

Együttműködő partnerek: OM, MPT Kollégiumi Szakosztálya, szakértők, szolgáltató szervezetek

2. Minőségbiztosítás a kollégiumban

Multiplikátor rendszerű képzés (központi tanfolyam + 20 területi továbbképzés)

Tervezett résztvevők: 40 + 500 fő kollégiumi pedagógus

Produktum: tanfolyami segédanyag, kiadvány (500 pld.)

Együttműködő partnerek: MPT Kollégiumi Szakosztálya, OM és intézményei

3. "Az ezredforduló üzenete - üzenet az ezredfordulón"

Országos kollégiumi nap a millennium jegyében - 2000. május 3.

Résztvevők: 500 kollégium (70 000 diák, 3 500 kollégiumi pedagógus) képviselői

Produktum: egyidejű megemlékezés az ország összes kollégiumában az "ezer éves magyar kollégium" megünneplése

Együttműködő partnerek: Kollégiumi Diákszövetség, érintett társadalmi szervezetek

4. "Kollégium 2000" konferencia szervezése

Felmenő rendszer, megyei "előtanácskozások"

Tervezett résztvevők: 20 x 50 + 500 fő kollégiumi pedagógus

Produktum: állásfoglalás a kollégiumfejlesztési koncepcióról

Együttműködő partnerek: OM, a parlament Oktatási Bizottsága, érintett társadalmi, szakmai, szülői és diákszervezetek

5. Kollégiumi diákvezetők táborigényezése

Nyári tábor, egy kollégiumban

Résztvevők: 150 kollégiumi diákvezető + 20 fő kollégiumi pedagógus

Produktum: tanfolyami segédanyag, táborigényezés

Együttműködő partnerek: Kollégiumi Diákszövetség, ISM

6. Kollégiumi diáktalálkozó szervezésének támogatása

Kollégiumi diákküldöttek találkozója és VI. Országos Gyűlése, egy kollégiumban

Résztvevők: 200 kollégiumi diákküldött és 20 fő kollégiumi pedagógus

Együttműködő partnerek: Kollégiumi Diákszövetség, ISM

7. Megyei (regionális) szakmai centrumok kiépítése

Ismét kísérletet teszünk egy hálózat létrehozására, melynek célja: a Kollégiumi Szövetség szervezeti bázisára alapozva a szakmai szervezetek országos kiépülésének elősegítése, a helyi szintű együttműködéshez és az országosan létrejött megállapodások érvényesüléséhez szükséges feltételek kialakítása, a napi tevékenységet, az érdemi szakmai képviselőket megkönnyítő információs bázis létrehozása, az egészséges decentralizáció ösztönzése.

Alapvető cél, hogy mindezt az eddigi elismert szakmai színvonalat szigorúan megőrizve végezzük, ezzel is hozzájáruljunk a kollégiumok presztízsének emeléséhez.

Horváth István elnök

EGY TANULSÁGOS MESE, *avagy egy valódi intézmény-összevonás utóélete*

Valahol a nagyvilágban, ahol beszélnek és értik e nyelvet, ahol ismerik az utóbbi tíz év eseményeinek alakulását, volt egy gazda, aki addig nem igazán volt gazda, csak éppen ráfogták, hogy az.

Ez a gazda úgy járt, hogy a nálánál is nagyobb gazda jóvoltából tulajdonba kapta a portáján lévő épületeket. Igen ám, de a nagygazda kikötötte, hogyha továbbra is támogatást akar kapni, akkor az épületekben tovább kell folynia a korábbi életet, ha vannak, akik arra igényt tartanak.

Így a mi gazdánk egyszerre komoly vagyonhoz és sok gondhoz jutott.

Szép és nagy reményekkel megindult újrakezdés után a gazdánk életében a hirtelen meggazdagodásból néhány év telt el és rájött, hogy bizony nem hoz nyereséget a megkapott vagyon. Úgy is mondhatnám, hogy inkább viszi a pénzt, mint hozza. Kavargó gondolatai között nem egyszer megfordult: Hát kellett ez nekem?

Persze szeretne volna ő is - mint minden tisztességes újgazda -, ha már egyszer szerencséje volt, akkor azzal jól is járjon. Törte a fejét, tanácsot kért a másik gazdától, de csak nem akart pénzt fialni az új szerzemény. Eladni nem lehetett, átvenni nem akarta egy másik gazda. Így, hát egyre nőtt a gondja.

Rossz álmú - úgy is mondhatnám, hogy álmatlan - éjszakáján neki is eszébe jutott a legkézenfekvőbb ötlet, hogy az azonos feladatot ellátó vagyongépeket egy irányítás alá kell helyezni (mert így csökkent az igénybevevők száma).

Ébredését - a rossz álmú éjszaka után - rövid gondolkodás után tett követte. Már ami a mesénket érinti, három olyan vagyongépet talált, amelyről úgy gondolta, nem szólják meg érte, ha egyet csinál belőle. Jól gondolta, nem szólt meg érte senki.

Tarka mese, kis mese, szállj be az olvasó fülébe (a költő után szabadon plagizálva) és maradjon is ott, mert vele is előfordulhat valami hasonló. S ha majd előfordul, legyenek megérlelt gondolatai a helyzet megoldására.

Az előzményben szereplő vagyongépekben a feladat tervezését, szervezését, irányítását és ellenőrzését két fivér és egy nővér látta el.

Az egyik fivért - élemedett korára való tekintettel - nyugdíjba küldte a gazda, a másik fivért pedig meggyőzte, hogy jobb, ha öt évig a nővér vezeti tovább az új, a jelentős méretű vagyonban folyó munkát, ő pedig a helyettes lesz. Ahogy a mi vidékünkön mondják: a felszerszámozott kocsit és lovat hajtásra a nővér kapta, míg a fivérnek a segédhajtó szerepét kínálták fel.

A mesébéli fivér dicsérte és bátorította is a gazdát, hogy milyen jól átgondolt ötletei vannak, és elfogadta a felkínált lehetőséget. Ezek után a gazda a kínáló lehetőségeket

megragadva szavakban még sokáig hálálkodott a fivérnek, hogy milyen belátó, milyen megértő, mennyire segíteni akarja az elképzelés megvalósítását.

Igen ám, de valójában a fivér nem nyugodott bele, hogy a nővér mögött a "szerszámokat igazgassa". Félév elmúltával megkereste a gazdát, hogy neki olyan ötlete van, ami kedves lesz a gazdának, mert még kevesebbe fog kerülni az egybeszervezett új vagyon fenntartása, ha odaadják azt az általa létrehozott alapítványnak. A gazdának egy fillérébe sem fog kerülni "a zab meg a lószerszámok" - szolt a fáma.

Ez idő alatt a nővérnek éppen elég gondja volt a korábbi három kis vagyongépekben dolgozó közösségből egy igazán jót megformázni. Olyan feladatokat kellett megtalálnia, amivel igazi csapattá kovácsolhatja össze az újonnan egymás mellé kerülteket, "hogy egyfelé húzzák a szekeket". A fivértől ehhez csak annyi segítséget kapott, hogy nemcsak "se-

gédhajtóként", hanem mindenben a háttérben maradt hagyva, hogy a nővér küszködjön. Azt gondolta, úgysem sikerül neki. Szép csendben formálódott a nővér elképzelésének megvalósulása, ahogy mondják "haladt a szekér". A kezdeményezései és elért eredményei mások - elsősorban kívülálló szakemberek - elismerését is kivívták.

De utolérte őt is a közösséget formázók gyakori hibája, hogy akaratlanul is sebeket ejtett azokon, akik még nem egyértelműen álltak fel ötletei és kezdeményezései mögé. A szükségesnél kevesebbet foglalkozott az ő megnyerésükkel, megelégedett a csendesen növekvő (egyre jobban húzó) többséggel. Ezzel lelassította az általa oly hön óhajtott egységes munkahelyi közösség kialakításának folyamatát.

A fivér - az alapítványi fenntartású ötletével - először nem a nővért kereste meg, hanem a gazdánál próbálkozott a támogatás megszerzésével.

A gazda rábírta a fivért, hogy vesse papírra az elképzelését és majd az alapján fog dönteni. Az első írott elképzelés egy évvel az ötletgazda előtti megfogalmazása után született meg. A fivérnek még ez a nem igazán rövid idő sem volt elegendő, hogy a nővérral - akinek a helyettese volt - megossza elképzelésének bármely részét.

(A mesében szereplők szerencséjére, a gazdának volt annyi a homloka mögött, hogy - bármennyire is tetszett neki az ötlet - értékelte az érintettekkel a fivér írását.)

Így derült ki, hogy a fivér mindent rossznak talált a nővér által irányított munkában, továbbá féligazságokat, látszat dolgokat, valamint valótlanosságokat tényként aposztrofált a kiinduló helyzet lefestéseként. Ez is megosztottságot eredményezett a dolgozók körében.

A fentiek megismerésekor a nővér úgy döntött, hogy a fivér a továbbiakban alkalmatlan az ő bizalmára és felmentette a helyettesi beosztásból. A fivér az elvesztett vezető-helyette-

si munkakör megmentésére bírósághoz fordult, de az nem adott igazat neki. Ezek után igazával a beosztott dolgozók között próbálkozott, ami további megosztást eredményezett - a nővér hibáját kihasználva -, székértáborába döntően a nem szakmai alkalmazottak közül híveket toborzott. Az így összegyűlteket „még nem vezette hadba” a nővér és hívei ellen, de a feltételezés nem alaptalan. A „nyíltszíni hadviselés” elmaradásának oka, hogy a fivér oldalán lényegesen kevesebben sorakoztak fel, mint a nővérén.

A kialakult helyzet megoldásának elősegítésére összehívott szakmai értekezélen a fivér írásában érintettek visszautasították a „ferdítéseket”, de nem segítettek elő a gazda döntését, mert a sérelmeiken kívül érdemben nem foglalkoztak a fivér ötletével. A félgazságokat és látszat dolgokat tényként elfogadók közül csak egy szólalt meg - vállalva az ütközést a többiekkel -, de ő sem foglalkozott a fivér ötletének kivitelezhetőségével. A gazda kiküldött képviselőinek szószólója eme alkalomkor is a fivér át-szervezéskor tanúsított nagyvonalúságát hangsúlyozta. Egy hangot nem ejtett a valójában lezajlott „akna-munkáról”, a szakmai és a dolgozói közösség megosztásáról, a fivér ötletének kivitelezhetőségéről, azaz a gazda szándékáról.

A várható hezitálás lerövidítése érdekében a nővér a szakma külső képviselőitől segítséget kért és kapott. Ők kijelentették, hogy felkészültségüknek és legjobb tudásuknak megfelelően segítik a kialakult helyzet irányadó szabályok szerinti megoldását. Ezen igaz mesének bizonyára folytatása is lesz, de csak akkor, ha a gazda dönt. Természetesen a fejlemények későbbi folytatását majd elmesélem. Remélem érdemes lesz az elolvasásra.

Mi volt ennek a félkész mesének az üzenete?

A nem kellően átgondolt összevonas - a gazda szóhasználatával élve: *racionalizálás* - hozhat ilyen eredményt. Azt, hogy pl. szakmailag elfogadott emberek nem tudnak együtt dolgozni.

Kérdezheti az olvasó: *hogymért?*

- Mert a gazda megelégedett a fivér képmutatásával, illetve „az idő úgy is megoldja a helyzetet” módszer alkalmazásával.

- Mert a fivér nem tisztázta magában, hogy mit jelent „másodhegedős”-nek lenni. Azt sem gondolta végig, hogy mit jelent számára: ő a vezető helyettese (azaz bizalmi embere) és ennek vonzata van.

Igencsak más erkölcsi kategóriák szerint él az, aki a munkától félrehúzódik, de bírálja azt. Nehéz úgy „együtt dolgozni” munkatársainkkal, ha - a megfogalmazott bírálat szerint - ők nem csinálnak semmi jót. Még egy helyettestől is elvárható, hogy biztassa, bátorítsa azokat, akik hivatásuknál fogva ugyanazért a célért tevékenykednek.

A helyzetet tisztázó

kiértékelésen csak a sérelmek fogalmazódtak meg. A hogyan továbbról nem esett szó sem a „gazda képviselőjétől”, sem a két „székértábor” egyetlen tagjától.

A szakma „külső” képviselői ezúton is kérik, vegyék figyelembe - különösen a mesében szereplők -, hogy holnap is együtt kell dolgozni. Egyik fél sem okozhat a másiknak olyan sebeket, amelyek lehetetlenné teszik a közös munkálkodást a gyerekek érdekében.

S még valami, ami miatt ez az igaz mese a jogos oldalra került. Bármennyire is tetszetős a fivér ötlete, azt a „gazda” nem fogadhatja el, mivel:

- Nem tisztázott, hogy kié a vagyon (a gazda tulajdonában marad, vagy az alapítványé lesz) Mindkét esetben más-más kötelezettségek terhelik a két jogi személyiséget.

- Az ötlet leírásában szereplő álláshe-lyek nem mindegyike lehető fel a tervezett költségvetés tételei között (pl. művelődési szervező).

- A kollégiumi nevelőtanári feladatok ötlet szerinti meghatározása: "Könnyen belátható, hogy szervezési, ügyeleti teendők képezik a feladatok jelentős részét. Ennek megfelelően kell - természetesen a helyi sajátosságok, tapasztalatok, trendek figyelembe vételével - a személyi állomány munkáját, tevékenységi körét megszervezni." kitétel **ellentétes** a közoktatási törvény 32., 49. és 53. §-ában megfogalmazottakkal.

- A tervezett nevelőtanári szükséglet nem fedi le a közoktatási törvény 53. § (7) bekezdésében és ugyanezen törvény 3. számú mellékletében foglaltakat. (15 vagy 16 tanuló [kollégiumi] csoporthoz mindenképpen keves az ötletben megfogalmazott 12 nevelőtanár). Hozzáadjuk ehhez a létszámhoz a két pedagógus végzettséggel rendelkező vezető munkaidejét, akkor olyan mértékű feladatoraszám jön ki hetente, amely a kötelező óraszámmal nem fedhető le.

Erre jön rá még a különböző ügyeleti idők száma, ami együttesen évente pedagógusonként a kötelező óraszám felül a Munka törvénykönyvében megengedett mérték (kollektív szerződés esetén: 200 óra) meghaladja.

- A pedagógiai munkát segítő alkalmazottak tervezett létszámával a rájuk háruló feladatot nem lehet ellátni! (pl. 5 portás 2 egymástól független portai szolgálati helyen.)

- Az ötlet nem rendezzi a közalkalmazotti státusz elvesztésének következményeit (végkielégítés, jubileumi jutalom, egyéb közalkalmazotti kedvezmények).

- Mindezek ismeretében a gazdának el kell utasítania ezt a kezdeményezést, mert a vagyon tulajdonába kerülésekor vállalt kötelezettségének nem tesz eleget.

Ezen igaz mesét közkinccsé tette és a következtetéseket levonta:

Takács Ernő

A KÖRNYEZETVÉDELMI NEVELÉSRŐL Dr. Kávássy Sándor előadása az Apáczai Csere János Tanítóképző Főiskolán

Mit is értünk környezeti nevelésen?

A kérdésre többször és sokan megfogalmazták a választ. Ezek közül az egyik legfigyelemreméltóbb és legmarkánsabb a Nemzeti Természetvédelmi Unió (IUCN) nevadai konferenciájának meghatározása, mely szerint: „A környezeti nevelés és oktatás a környezeti értékek felismerését és a környezetre vonatkozó fogalmak tisztázását szolgáló folyamat. Törekvése olyan képességek és azok kialakulásának elősegítése, melyek szükségesek az emberek, kultúrájuk és környezetük közötti kölcsönkapcsolatok megértéséhez, a környezet-orientált magatartás, a környezeti minőség javítását célzó, tudatos és felelősségteljes cselekvési készség kifejlesztéséhez.”

De szívesen idézem azt a hazai szakemberek által megfogalmazott álláspontot is, mely szerint: „A környezeti nevelés és képzés olyan politikai, gazdasági, műszaki, etikai, esztétikai és szociális szempontokra kiterjedő alkotó tevékenység, mely az általános emberi tartalomra helyezi a hangsúlyt és arra irányul, hogy az egyes személyt tegye alkalmassá világunkban való tájékozódásra, megszerzett ismeretek alkalmazására.”

Kerettantervek

Mindebből minisztériumunk szakemberei is kivesszik a maguk részét, amennyiben a keresztantervek készítésének munkálatában is részt veszünk, annak érdekében, hogy a környezeti nevelés méltó helyet kapjon. Sajátos terület a középfokú oktatásban a szakképzés. A szakképzésből kikerülő fiatalok, ha kellő műveltséggel, széles látókörrrel, tájékozottsággal rendelkeznek, képesek lehetnek arra, hogy megelőzzék a környezetkárosítást az iparban, mezőgazdaságban, és a szolgáltatások körében. Ezen, ti. a szakképzésen belül is sajátos szakirány a környezetvédelmi szakképzés, amely közvetlenül is a mi minisztériumunk körébe tartozik. Negyvenkét iskolát látunk el tantervekkel, tankönyvvel, vizsgaanyaggal. Két éve indult az Országos Szakmai Tanulmányi Verseny. Ez a rangos vetélkedő az első 8-10 helyezettjét ma felvételi vizsga nélkül juttatja a továbbtanulás lehetőségéhez a

környezetvédelmi irányú felsőfokú képzés területén.

Bár sokak szemében utópisztikus célkitűzés, hogy főiskolai vagy egyetemi évei alatt minden magyar diplomás szerezzon környezetvédelmi ismereteket, erről ezután sem mondhatunk le. El kell érünk, hogy a fiatal magyar értelmiségi naprakész tudással lépjen a pályájára, tudja, hogy hol él, melyek az ország húsbavágó kérdései és melyek megoldandó feladatok.

Az oktatáshoz szakemberek és ismerethordozók (jegyzetek, tankönyvek) is szükségesek. Hamarosan ki kell alakítani a megfelelő szervezeti formákat is. Ennek új keretet, reméljük, új lehetőséget ad majd a magyar felsőoktatás legnagyobb szabású átalakulása, a felsőoktatási integráció folyamata.

Szakirányú képzés

A jövő értelmiségétől elvárjuk a megfelelő hely és országismeretet, felelősségtudatot. Ennek érdekében a közelmúlt napokban egyetemi-főiskolai tankönyvek írására kaptak megbízást, a környezettudományok legkiválóbb magyar szakemberei.

A program szerint fokozatosan kell meghonosítani a legfontosabb környezeti ismeretek oktatását a felsőoktatásban, a természettudományos fakultásoktól a művészeti egyetemekig. Első és kiemelt helyen a leggyorsabban megtérülő erőfeszítésünk, hogy a pedagógusképzésben meghonosodjon a környezeti képzés. Látszólag könnyebb a helyzetünk a természettudományos és a műszaki felsőoktatásban. Sok egyetemen, főiskolán folyik már ilyen szakirányú képzés. Ezt követik majd az egészségügyi, a közgadsági, a bölcsészettudományi karok szakjai.

Az elképzelések természetesen csak a társadalom támogatásával valósíthatóak meg. Ebben feltétlenül számítunk a környezetvédő társadalmi szervezetek támogatására. Az öt nagy környezetvédő pedagógus társadalmi szervezet mellett minden társadalmi szervezet, szövetség, egyesület pályázhat állami támogatásra, ha a környezetvédelem állami feladatainak megvalósításából részt kíván venni. Ezek a „zöldek” iskolákban, klubokban, egyesületekben lelkes, hoz-

zártó és rendkívül hasznos feladatot látnak el a környezeti károk felderítésében, a problémák feltárásában és ezzel környezeti szemlélet felkeltésében, erősítésében.

SZÖVETSÉGESEINK

A zöld szervezetek egyre szaporodnak, erősödnek és a „hivatásos” környezetvédelem társadalmi kontrollját ellátva, pótolhatatlan szövetségeseink.

Terveink megvalósításában fontos hely jut a kilenc nemzeti parknak, illetve igazgatóságnak, melyeknek kiemelt feladata – jogszabályban előírt kötelessége – a természeti értékek megóvása, bemutatása mellett az oktatás és nevelés. Cél, hogy minden igazgatóság rendelkezzen korszerű oktató-bemutató központtal. Jelenleg három ilyen, bármilyen összehasonlításban nemzetközi színvonalú oktatóbázisunk van. Ez nem azonos a hagyományos tájékoztató látogató központtal. Alkalmos kell legyen tanuló-csoportok fogadására, megfelelő program szerinti, a különböző korcsoportoknak alkalmas terepi foglalkoztatásra.

Mind az igazgatóságok, mind pedig a környezetvédelmi felügyelőségek részt vesznek a szakképzésben, szakmai gyakorlatokat szerveznek, közvetlenül segítik az egyetemi terepgyakorlatokat és a tudományos kutató munkákat.

A magyar természetvédelem szervezete valószínűleg egyedül áll a világon azzal, hogy a hivatásos természetvédők 80%-a felsőfokú képzettséggel rendelkező, diplomás szakember.

nem hagyhatjuk említés nélkül, hogy Magyarország tagja a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezetnek (OECD). Ez a szervezet a friss adatok, összehasonlítási lehetőségek megszerzéséhez is hozzásegít bennünket. Környezeti Nevelési Szervezete rendszeres szakmai kapcsolatban áll az oktatási és a környezetvédelmi minisztériummal. Nemzetközi kapcsolataink lehetővé teszik, hogy a korszerű oktatási elvek (a fenntartható fejlődés elve, a fenntartható fogyasztás, energiatakarékosság) a magyar közoktatás tervezésében és gyakorlatában is megjelenjenek.

Kiemelkedő szerep jut terveink véghezvitelében a fejezeti kezelésű Környezetvédelmi Alap Céltámogatás, röviden KAC intézményének. Túlnyomóan beruházásokat támogat, egy része mégis az oktatás ügyét szolgálja. Ennek 50%-a pályázati úton ítéltető oda.

KOLLÉGISTÁK HÉTVÉGI SZABADIDŐS TEVÉKENYSÉGEI, OTTHONI TANULÁSI SZOKÁSAI

Az oktató iskolában régi tapasztalat, hogy a tanulók a hétfői, ill. az iskolai szünetek utáni első napokban általában kevésbé felkészültek.

Ezért ilyenkor alacsonyabb szokott lenni a teljesítményük, mint egyébként. Az elégtelen osztályzatok jelentős része ilyenkor kerül a naplóba. Ennek a jelenségnek a lehetséges okait kutatva a kollégisták esetében érdemes megvizsgálni a következőket.

Az úgynevezett szilencium a hét minden napján a kötelezően tanulásra fordítandó időt jelenti. Ebben a néhány órában következetes nevelői felügyelet mellett mindenki tanulással foglalkozik. Ez alól csak olyan tanuló kaphat felmentést, aki eredményeivel bizonyítja, hogy képes az önálló tanulásra, vagy egyéb módon arra érdemessé válik. Ilyen módon tehát a kollégisták iskolai felkészültsége elvileg biztosított. Mivel a növendékek tanulási szokásai azt mutatják, hogy döntően

csak másnapra készülnek, így a hét közbeni elégtelenek, a kollégisták esetében lényegesen ritkábbak, mint a hétfői napokon.

A fentiek alapján okunk van feltételezni, hogy a kritikus napok felkészültségbeli hiányosságai összefüggésben állnak a megelőző napok szabadidős tevékenységeivel. Tehát a vázolt körülmények alapján azt feltételezhetjük, hogy a kollégisták hét elején kapott gyenge iskolai osztályzatainak hátterében - pontosabban előterében - a tanulók iskolai felkészültségének hétvégi, azaz otthoni szokásai állnak.

Ha a fenti hipotézist az alábbi vizsgálat eredménye igazolja, akkor alkalmas lesz arra is, hogy az érdeklődő szülőket megfelelő tanácsokkal láthassuk el a gyerekeink otthoni helyes időbeosztását illetően.

Wagner István tanár

Milyen tevékenységeket folytat a hétvégén, és melyikre mennyi időt fordít?

(A kollégiumból való eltávozástól a visszaérkezésig.)

Tevékenység	Idő (óra)
1. Haza- és visszautazás összesen:.....
2. Segítek a szüleimnek:.....
3. Sportolás, mi? összesen:.....
4. Tv, video nézés:.....
5. Olvasás, kötelező irodalom:.....
egyéb, pl.:.....
6. Tanulás:	
péntek:.....
szombat:.....
vasárnap:.....
7. Szórakozás: pl. diszkó, mozi, stb.	
péntek:.....
szombat:.....
vasárnap:.....
8. Alvás:	
péntek:.....
szombat:.....
vasárnap:.....
9. Barát(ok), barátnő(k) társasága:	
.....
10. Egyéb	
.....
Név:	

Szolnoki sikerek a

„Kultúrák Dialógusa” versenyen

Az Orosz Kultúrális Központ és a budapesti Körösi Csoma Sándor Orosz-Magyar Kéttannyelvű Gimnázium az 1999/2000-es tanévben ismét meghirdette a középiskolások részére a Magyarország-Oroszország: "Kultúrák Dialógusa" című országos versenyt, orosz nyelvű vers- és prózamondás, magyar nyelvű esszéírás kategóriákban, képzőművészeti és zenei pályázat kíséretében.

A Szolnok Városi Kollégium diákjai rendkívül eredményesen szerepeltek. Nagy Edit első helyezést ért el rajzaival: Alfred Hitchcockot és

Tatjana Szamojlovát ábrázoló portréival. Várad Erika, Demjén Gergő és Mihályi Attila oklevelet kaptak rajzaikért. A kereskedelmi szakközépiskolás Pintér Gábor Gagarin portréjéért kapott oklevelet. Nagy Edit és Mihályi Attila rajzai a verseny emlékére készített falinaptárra is rákerültek. A zenei pályázaton Turi Anita Konsztantyin Szimonov „Várj reám” című versét énekelte. Gitáron kísérte Homonnai János. Második helyezést hoztak haza, akárcsak a Gózon Éva - Gere Nóra páros, akik Jeszenyin emlékére énekeltek. Merlics Aliz Bulat Okud-

zsava és Majakovszkij versek előadásáért, Fejes Zoltán pedig Jeszenyin „A fekete ember” című verse alapján írt esszéjéért kapott dicséret oklevelet. Az 5. sz. tagintézmény kollégistáit évek óta töretlen lelkesedéssel készíti fel a versenyre Kalocsainé Kanyó Zsuzsa tanárnő.

A Szolnok Városi Kollégiumban sikeresen folyik a tehetséges diákok felkutatása. Még az sem baj, ha mindez az orosz nyelv és kultúra megszerettetését szolgálja. Az orosz nyelvet egykoron szívvel-lélekkel tanító, ma nevelőtanárként dolgozó kolléga lelkesedése magával ragadja a tehetségeket, akiket csak fel kell fedezni.

Oláh Gáborné
orosz szakos kollégiumi tanár

EGY ÉRDEKES ELŐADÁS

Ez év januárjában látogatott el Medgyesi Pál régész a békéscsabai Kossuth Zsuzsanna Leánykollégiumba, ahol egy rendkívül hasznos és érdekfeszítő előadást tartott.

Beszámolójának tárgyát a honfoglaló magyarság élete képezte. Kitért a nyelv kialakulására, a honfoglaló törzsek létszámára, mely egyes történészek szerint 100000-600000 főre tehető. Szóba került László Gyula elmélete is, mely a ketős honfoglalás esetét vitatja, miszerint az avarok őseink, akik már elképzelhetően magyarul beszéltek, bár erre meggyőző bizonyítékot még nem mutattak fel. Megállapítást nyert az a tény is, hogy a nagyfokú génkeveredés ellenére meglepően egységes kultúráról beszélhettünk, amely a Kárpát medencébe érkezés után élte korszakának virágkorát.

Beavatta továbbá a jelenlévőket a nemez készítés rejtelseibe, ami nélkülözhetetlen anyag volt elődeink mindennapi életében, ugyanis sátraikat és egyéb használati cikke-

iket ebből a nagyon meleg és erős szövetből készítették. Források szerint öltözkük alapanyagainak nagy részét csere útján szerezték be, és szabásmintáiknak köszönhetően igen keleties megjelenésük volt.

A betelepülők még többnyire pogány módon éltek, és erősen hittek az általunk már csupán babonának, kuruzslásnak titulált varázslatokban, ugyanakkor már jelentős csoportoknál fellelhető volt az egyisten hit. Igen nagy szerepük volt a Táltosoknak is, más néven a gyógyító embereknek, akik igen nagy tiszteletnek örvendtek, és a mai napig vannak követőik, bár a kereszténység térhódításakor üldözésnek voltak kitéve.

Felmenőink viseletének szerves részei voltak a különféle ékszerek, melyek szintén ősi motívumokat úgymond őrző, védő rajzokat ábrázoltak, melyek többnyire ezüsből készültek. A fémnek ugyanis fontos vallási szerepe volt, szintén védelmet nyújtott az ártó szellemekkel és a rontással szemben. Az ezüstöt egyébként sem tudták volna másra hasznosítani, mint ékszerek, fegyverzet készítésére, ugyanis elődeink

még nem használták e korban a pénzt, mint fizetőeszközt.

Igazán "kellemes" információként hatott az a tény, hogy Békés megyében jelenleg 30 feltárt ásatás van, ami biztatóan kecsegtet további ismeretek megszerzésére.

A nagyon tanulságos és érdekes előadás a Millenniumi Diákakadémia keretein belül, a Pro Renovende Culturae Hungariae pályázatán nyert összegből valósulhatott meg, melynek célja a honfoglalás időszakának jobb megismertetése régészek, kutatók közreműködésével.

Meglátásom szerint ilyen, és hasonló jellegű megmozdulásokra nagy szükség és igény van, hisz múltunk szerves része jelenünknek és jövőnknek is. Fontos tehát, hogy minél többet megtudjunk gyökereinkről. Sajnos a rendelkezésre álló pénzeszközök elég szűkösek, de a kutatások nem állnak meg, így egyre közelebb kerülhetünk a felmerülő kérdésekre adott válaszokhoz, melyeknek egy része egyelőre sajnos még csak találgatás és hipotézis.

Janeckó Katalin diákújságíró

A GIPSZLOVAG

Panni összeveszett barátnőjével, és azt a látszatot keltette, hogy hirtelen haragjában hazautazott. A Tarzannak nevezett ifjú gyengéd és felelősségteljes érzelmeket táplált (viszonzatlanul) a lány iránt, és elhatározta, hogy megóvja a meggondolatlan lépéstől. Úgy vélte, Szegeden még utoléri és visszahozza. Számára egy engedély nélküli távozás nem volt akadály, sőt az sem, hogy lábán gipszcsizma éktelenkedik. Ennek leszerelésében már gyakorlata volt.

Időközben Panni előkerült az általam ismert rejtkehelyről, és ijedten tájékoztatott az ifjú eltűnéséről. Rémképek kavargtak szemünk előtt: leütik, kirabolják, karambolozik a busz, stb. Szerencsénkre épségben megérkezett az utolsó autóbusszal, visszaszerelte gipszlábát, és édesdeden aludt ébresztőig, sőt azon is túl.

ÜVEGKÁR

Hevi befocizott egy második emeleti ablakot és azonnal eltűnt. No, nem ment világgá szégyenében, csak került egyet. Szerencsés visszatérése után tágra nyílt szemekkel figyelte drámai monológomat, melyben előadtam, milyen galádság az, hogy tör-zúz, az üvegcserepeket én távolítottam el, az üresen tátongó keretet osztálytársa cipeli el az üvegeshez, mialatt ő ki tudja hol tekereg.

Előadásom végén nagy érdeklődést tanúsítva megkérdezte, hogy van-e biztosításom, mert ha igen, akkor igénybe venné azt, s a mesterrel az én biztosító intézetemnek címeztetné a számlát. Teljességgel érthetetlen tiltakozásom higgadtan tudomásul vette. Valahol biztosan talált megértőbb személyt.

TARZAN

Kiváló fizikai erővel, élénk fantáziával rendelkező hősünk, ha a falon nem is, de nagy magasságban lévő keskeny nyíláson át is tudott távozni. Így érthető, hogy egy csendes hétvégi estén miután nem volt szűkebb körletében, keresni kezdtem. Valami méltatlan előítélettel vezéreltetve a lányok lakosztályát is átvizsgáltam. Semmi eredmény. Visszatértem tehát a „körözött” személy szobájába, s közöltem társaival, barátjukat eltűntnek nyilvánítom. Ekkor élénk rikoltozás közepette a felső szekrényből egy alsónadrágos atléta huppant a szoba közepére. A jó tréfa kedvéért hosszú perceken át kuporgott a példás rendetlenségben tartott polcon.

Derűs emlékek

Összeállította:

Nagy Veronika
ny.tanár.

Megjelent a
„HANG-ÁR” című kollégiumi lapban, Erdei Ferenc Szakközépiskola Kollégiuma, Makó.